

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
Повна назва навчальної дисципліни	Безпека життєдіяльності та охорона праці
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Класичний фаховий коледж Сумського державного університету
Розробник(и)	Макарова Марія Вікторівна, викладач Класичного фахового коледжу Сумського державного університету
Рівень освіти	Фахова передвища освіта; НРК України – 5 рівень
Семестр вивчення навчальної дисципліни	18 тижнів протягом 4-го семестру
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг навчальної дисципліни становить 3 кредити ЄКТС, 90 годин, з яких 36 годин становить контактна робота з викладачем (30 годин лекцій, 6 годин практичних занять), 54 години становить самостійна робота
Мова(и) викладання	Українською мовою
2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі	
Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна циклу загальної підготовки
Передумови для вивчення дисципліни	Необхідні знання з: «Екологія», «Правознавство»
Додаткові умови	Без додаткових умов
Обмеження	Обмеження відсутні
3. Мета навчальної дисципліни	
Метою навчальної дисципліни є оволодіння здобувачами освіти сучасних знань про загальні закономірності виникнення і розвитку небезпек, надзвичайних ситуацій, їхні властивості, можливий вплив на здоров'я та життя людини	
4. Зміст навчальної дисципліни	
Змістовий модуль 1. ЛЮДИНА В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА-ЖИТТЄВЕ СЕРЕДОВИЩЕ» Вступ. Основні поняття та визначення в галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності. Мета та завдання курсу. Взаємозв'язок із суміжними дисциплінами. Тема 1. Людина як біологічний та соціальний суб'єкт Безпека життєдіяльності як галузь науково-практичної діяльності та навчальна дисципліна. Діяльність людини. Характеристика основних аналізаторів, що забезпечують безпеку життєдіяльності. Тема 2. Психологічні особливості людини	

Значення нервової системи в життєдіяльності людини. Властивості людини: атрибути, риси, якості.

Тема 3. Чинники ризику, що зменшують тривалість життя людини

Критичні ситуації. Депресія.

Тема 4. Психофізіологічні небезпеки

Фізична та розумова діяльність людини. Загальна характеристика трудової діяльності.

Психофізіологічні фактори небезпек.

Змістовий модуль 2. БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В РІЗНИХ СФЕРАХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Тема 5. Соціально-психологічні небезпеки

Натовп і паніка. Уникнення небезпек. Суїцид. Мотиваційні особливості суїцидальної поведінки.

Тема 6. Комбіновані небезпеки катастрофічних процесів

Природно-техногенні та природно-соціальні небезпеки.

Тема 7. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі

Забруднення атмосфери міст.

Змістовий модуль 3. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Тема 8. Правові основи захисту від надзвичайних ситуацій

Основні поняття та визначення. Основи теорії катастроф. Класифікація надзвичайних ситуацій.

Тема 9. Організація і управління безпекою життєдіяльності

Концептуальні основи державної безпеки. Загальні аспекти управління безпекою життєдіяльності.

Правові основи безпеки життєдіяльності.

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти зможе:

РН1.	Знати значення і роль дисципліни, основні поняття та визначення. Розуміти історію та закономірності розвитку предметної області, її місце у загальній системі знань про природу, життєве середовище, суспільство, техніку і технології. Розуміти соціально-економічні, правові, нормативні та організаційні питання регулювання охорони праці та безпеки життєдіяльності. Усвідомлювати та реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства
РН2.	Розуміти характеристику трудової діяльності, фактори, які впливають на продуктивність праці і прагнути до здорового способу життя та фізичного самовдосконалення
РН3.	Планувати діяльність сучасного машинобудівного виробництва з точки зору безпеки процесів праці на виробничих об'єктах. Висловлювати й обґрунтовувати власну позицію на основі етичних міркувань, виявляти ініціативу, розвивати навички працювати в команді

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна:

ПРН 3.	Забезпечувати правильну експлуатацію об'єктів галузевого машинобудування та бережливе ставлення до них, аналізувати та організовувати технологічні процеси їх експлуатації, обслуговування і ремонту
ПРН 6.	Вживати заходи з охорони праці та довкілля, реалізовувати їх та проводити інструктажі з питань охорони праці на підприємствах галузевого машинобудування
ПРН 12.	Володіти термінологією галузевого машинобудування, спілкуватись в професійному середовищі державною та іноземною мовами

7. Види навчальних занять та навчальної діяльності	
7.1 Види навчальних занять	
Змістовий модуль 1. ЛЮДИНА В СИСТЕМІ «ЛЮДИНА-ЖИТТЄВЕ СЕРЕДОВИЩЕ»	
Тема 1. Людина як біологічний та соціальний суб'єкт	
Л 1.	Вступ. Основні поняття та визначення в галузі охорони праці та безпеки життєдіяльності. Мета та завдання курсу. Взаємозв'язок із суміжними дисциплінами
Л 2.	Безпека життєдіяльності як галузь науково-практичної діяльності та навчальна дисципліна
Л 3.	Діяльність людини. Характеристика основних аналізаторів, що забезпечують безпеку життєдіяльності
Тема 2. Психологічні особливості людини	
Л 4.	Значення нервової системи в життєдіяльності людини
Л 5.	Властивості людини: атрибути, риси, якості
Тема 3. Психофізіологічні небезпеки	
Л 6.	Фізична та розумова діяльність людини
Л 7.	Загальна характеристика трудової діяльності. Психофізіологічні фактори небезпек
ПЗ 1.	Раціональне та здорове харчування
ПЗ 2.	
Змістовий модуль 2. БЕЗПЕКА ЛЮДИНИ В РІЗНИХ СФЕРАХ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ	
Тема 4. Соціально-психологічні небезпеки	
Л 8.	Натовп і паніка. Уникнення небезпек
Л 9.	Суїцид. Мотиваційні особливості суїцидальної поведінки
Тема 5. Комбіновані небезпеки катастрофічних процесів	
Л 10.	Природно-техногенні та природно-соціальні небезпеки
Змістовий модуль 3. БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	
Тема 6. Правові основи захисту від надзвичайних ситуацій	
Л 11.	Основні поняття та визначення. Основи теорії катастроф
Л 12.	Класифікація надзвичайних ситуацій
Тема 7. Організація і управління безпекою життєдіяльності	

Л 13.	Концептуальні основи державної безпеки. Загальні аспекти управління безпекою життєдіяльності
ПЗ 3.	Правові основи безпеки життєдіяльності
Л 14.	Організаційно-правове забезпечення безпеки життєдіяльності
Л 15.	
7.2 Види навчальної діяльності	
НД 1.	Підготовка до лекції
НД 2.	Підготовка до обговорення та/або опитування
НД 3.	Підготовка до практичного заняття.
НД 4.	Аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія)
8. Методи викладання, навчання	
Дисципліна передбачає навчання через:	
МН 1.	Акриматичні словесні методи: пояснення, розповідь, лекція, робота з електронним навчальним контентом
МН 2.	Евристичні (запитальні) словесні методи: бесіда
МН 3.	Пояснювально-спонукальний метод викладання і частково-пошуковий метод учіння
МН 4.	Аналіз історій і ситуацій
МН 5.	Problem-Based Learning/ метод проблемного викладу
МН 6.	Flipped learning/ перевернуте навчання
МН 7.	Mobile Learning/ мобільне навчання
МН 8.	Blended-learning / змішане навчання
При подачі матеріалу використовуються акроматичні словесні методи: пояснення (через словесне тлумачення понять, явищ, слів, термінів), розповідь (образний, динамічний, емоційний виклад інформації про різні явища і події), лекція (надає здобувачам освіти теоретичну основу з безпеки життєдіяльності та охорони праці, що є основою для самостійного навчання), робота з електронним навчальним контентом (через самостійне опрацювання здобувачами освіти тексту, що дає їм змогу глибоко осмислити навчальний матеріал, закріпити його, виявити самостійність у навчанні). Лекції доповнюються практичними заняттями, які надають студентам можливість застосовувати теоретичні знання на практичних прикладах, у т.ч. з використанням евристичних (запитальних) словесних методів (діалогічний метод навчання, за якого викладач із допомогою поставлених питань спонукає здобувачів освіти відтворювати раніше набуті знання, робити самостійні висновки-узагальнення на основі засвоєного фактичного матеріалу). Опанування навчальної дисципліни також передбачає використання пояснювально-спонукального методу викладання і частково-пошукового методу учіння, коли викладач частину навчального матеріалу подає в готовому вигляді, іншу частину – через проблемні завдання, а здобувачі освіти засвоюють навчальний матеріал як за допомогою репродуктивного, так і творчого, дослідницького методу. Аналіз історій і ситуацій, коли викладач розповідає здобувачам освіти реальну чи вигадану історію, що є прикладом певного поняття чи теорії, а студенти висловлюють свої думки, оцінюють поведінку і дії, наслідки. PBL (Problem-Based Learning/метод проблемного викладу), при якому	

лекція стає схожою на діалог, викладання імітує дослідний процес (висуваються спочатку кілька ключових постулатів по темі лекції, виклад вибудовується за принципом самостійного аналізу і узагальнення студентами навчального матеріалу). F-learning (Flipped learning/перевернуте навчання), коли студенти поза аудиторією переглядають відповідні навчальні матеріали, що будуть розглядатися на наступному занятті, самостійно вивчають теоретичний матеріал, а в аудиторії здійснюють його обговорення, виконують практичні завдання., доступність та персоніфікація навчання забезпечується m-learning з використанням мобільних пристроїв. Навчання через blended-learning з використанням LMS MOODLE , в межах якого студент здобуває знання як очно, так і самостійно онлайн

9. Методи та критерії оцінювання

9.1. Критерії оцінювання

Контроль навчальної роботи студента і оцінювання здійснюються за 4-бальною (традиційною) шкалою:

Оцінка	Визначення
5 (відмінно)	вільно володіє навчальним матеріалом, в якому легко орієнтується; повне опанування понятійного апарату; демонструє грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і в письмовій формі); не вагається при видозміні запитання; висловлює свої думки, робить аргументовані висновки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує інформаційні технології для поповнення власних знань; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної навчальної і практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
4 (добре)	достатнє засвоєння навчального матеріалу; володіння понятійним апаратом; орієнтування в вивченому матеріалі; грамотний виклад відповіді, але у змісті і формі відповідей мають місце окремі неточності (похибки) та/або нечіткі формулювання тощо; демонструє самостійне мислення; має стійкі навички виконання завдання
3 (задовільно)	рівень знань задовольняє мінімальні критерії оцінювання: володіння навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування, відтворення певної частини навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знання основних понять навчального матеріалу; як правило, відповідь базується на рівні репродуктивного мислення; має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
2 (незадовільно)	має розрізнені, безсистемні знання; не вміє виділяти головне і другорядне; допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді; незнання основних фундаментальних положень; як правило, виставляється здобувачу освіти, який не може продовжити навчання без додаткових знань з курсу

9.2 Методи поточного формативного оцінювання

За дисципліною передбачені такі методи поточного формативного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача за його результатами, настанови викладача в процесі підготовки до виконання практичних і тестових завдань, оцінювання поточного тестування, обговорення та взаємооцінювання здобувачами освіти виконаних аналізів та порівнянь

9.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

Методи оцінювання:

М 1.	Опитування
М 2.	Тестовий контроль
М 3.	Практична перевірка
М 4.	Метод самооцінки

В особливих ситуаціях робота може бути виконана дистанційно в LMS Moodle в курсі, рекомендованому Радою з якості (<https://dl.kfk.sumdu.edu.ua>)

Форма підсумкового контролю: 4 семестр – залік

10. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

10.1 Засоби навчання

ЗН 1.	Мультимедіа
ЗН 2.	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, онлайн-опитування)
ЗН 3.	Графічні засоби: схеми, малюнки
ЗН 4.	Сервіс для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей: Zoom

10.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	1. Безпека життєдіяльності та охорона праці [Електронний ресурс] : довідник у 2-х ч. Ч.2 : (О – Я) / Ю. В. Буц, О. І. Богатов, О. Г. Зима та ін.; за заг. ред. Ю.В. Буца. Х. : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 179 с. URL : https://lib.sumdu.edu.ua/library/DocumentDescription?docid=USH.6029508 2. Основи охорони праці. Безпека життєдіяльності : підручник / О.В. Євтушенко, А. О. Сірик. Київ : Нац. ун-т харчових технологій, 2021. 495 с. 3. Довідник спеціаліста з охорони праці. Спеціалізований щомісячний журнал. №1-6, 2020. 79 с. 4. Безпека життєдіяльності : Навч. посібник / Ю.С. Скобло. Київ : Кондор, 2025. 422 с.
Допоміжна література	1. Пістун І.П., Кочубей В.І. Практикум з безпеки життєдіяльності : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2023. 352 с. 2. Іванов Ю.Ф. Науково-практичний коментар Кодексу законів про працю України. Київ : Алерта, 2020. 788 с. 3. Інформаційна безпека та кібербезпека держави : начальний посібник / [Н.М. Титова, Н.М. Рідей, В.П. Настратін, М.М. Присяжнюк, С.М. Мамченко, С.В. Артюх, Р.О. Яворська]; за заг. ред. М.М. Присяжнюка. Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. 224 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті	1. Рой І.О. Методичні вказівки до виконання лабораторних робіт із теми «Дослідження параметрів шуму у виробничих приміщеннях» із дисципліни «Охорона праці та безпека життєдіяльності» : для студ. усіх спец. усіх форм навчання / І. О. Рой, В. В. Фалько. Суми : СумДУ, 2019. 18 с. URL: https://lib.sumdu.edu.ua/library/DocumentDescription?docid=SuSDU.BibRecord.709700 2. Сафонов А.І. Програмний курс з предмету «Безпека життєдіяльності (екологічна та техногенна безпека). URL: file:///C:/Users/Julia/Desktop/safonov-a-bezpeka-zhittyedyalnost-ekologchna-ta-tehnogenna-bezpeka 85cd24db7bf.pdf 3. Збірник наукових статей та матеріалів VIII-ї міжнародної науково-методичної конференції та 115-ї міжнародної конференції EAS «Безпека людини у сучасних умовах» 8-9 грудня 2016 року. Харків : ГО«СФБЖДЛ», 2016. 644 с. URL:http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/33783/1/Conference_NTU_KhPI_2016_Bezpeka_liudyny.pdf
---	--

РОБОЧИЙ РЕГЛАМЕНТ контролю навчальної роботи студента і оцінювання

1. Структура навчальної дисципліни:

Загальний обсяг дисципліни	90 годин / 3,0 кредити ЄКТС
Контактна робота з викладачем	36 годин / 18 занять
Самостійна робота здобувача освіти	54 години, що включає в себе опрацювання лекційного матеріалу, підготовку до практичних занять, самостійне опрацювання окремих питань/тем навчальної дисципліни, підготовку до поточних та підсумкового контролів
Індивідуальне завдання	-

2. Контактна робота з викладачем:

Лекційні заняття	30 годин / (15 занять)
Практичні заняття	6 годин / (3 заняття)
Консультації очно та/або дистанційно, як в асинхронному, так і в синхронному режимах	згідно розкладу

3. Організація освітнього процесу:

Семестрів викладання	1
Семестр	4 / весняний,

4. Шкала оцінювання з навчальної дисципліни: 4-бальна (традиційна) шкала.

5. Види навчальної роботи здобувача освіти, які підлягають оцінюванню

Вид навчальної діяльності	Політика оцінювання
підготовка до лекції /опрацювання теоретичного матеріалу в LMS Moodle	опитування; письмова перевірка; моніторинг активності здобувача в LMS Moodle
підготовка до обговорення та/або опитування за темами практичного заняття /виконання індивідуального завдання, тестування в LMS Moodle *	опитування; розгорнуту бесіду з вузлових питань, запропонованих студентам для підготовки вдома: проблемні питання, аналіз конкретних ситуацій, доказ версій, прогнозів; виступи з рефератами, доповідями; диспут у формі діалогу; активне доповнення основних доповідей; тестування рівня навчальних досягнень на освітній платформі Moodle*
виконання завдання на освітній платформі Moodle	практична перевірка: виконання здобувачем освіти в LMS Moodle виду діяльності «Завдання», завантаживши звіт про виконання у форматі .doc / «Вікі». Вид діяльності «Завдання» в LMS Moodle не має автоматичного оцінювання, викладач вручну виставляє оцінку, а також додає коментар, після прочитання відповіді здобувача освіти
тестування на освітній платформі Moodle	тестовий контроль: автоматичне діагностування результатів навчання в LMS Moodle
аналіз власної навчальної діяльності (рефлексія)	самооцінка

* – у разі відсутності здобувача освіти на практичному занятті, у т.ч. у разі запровадження дистанційної форми навчання з урахуванням безпекової/епідемічної ситуації, необхідно виконати в LMS Moodle відповідний вид діяльності «Тест» / «Завдання».

6. Форма підсумкового контролю:

4/ весняний семестр	залік	вид діяльності «Тест» на освітній платформі Moodle – Підсумкове тестування, що містить автоматизовані тести для контролю та самоконтролю навчальних досягнень здобувачів освіти.	охоплює весь навчальний матеріал, вивчений протягом семестру
---------------------------	-------	--	--

7. Політика використання додаткових (заохочувальних) балів для підвищення рейтингу оцінки:

систематичне відвідування аудиторних занять / відсутність пропусків занять без поважних причин	особисте рішення здобувача освіти у формуванні індивідуальної освітньої траєкторії
наявність рукописного конспекту	
відвідування консультацій, у т.ч. з використанням онлайн-сервісів	
послідовність і своєчасність виконання видів навчальної роботи, передбачених програмою	
участь у конференціях, круглих столах, конкурсах та ін. заходах із початкової дисципліни/ спеціальності	за фактом; сертифікат(и) участі; збірник з опублікованими тезами; новини та події, що оприлюднені на офіційному веб-сайті закладу освіти
підготовка до публікації і прийняття до друку наукових праць із навчальної дисципліни: статті у наукових виданнях під науковим керівництвом лектора	за фактом; опублікована стаття в електронному (URL посилання) або друкованому вигляді (скан-копія)
участь та/або призове місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт, Всеукраїнській студентській олімпіаді з навчальної дисципліни/ спеціальності, Всеукраїнській учнівській олімпіаді з базових навчальних предметів, Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів – членів Національного центру «Мала академія наук України»	за фактом; сертифікат(и) участі; диплом

8. Комунікаційна політика:

Активованій акаунт для авторизованого доступу до освітньої платформи Moodle (асинхронний режим навчання). Доступ до Google Meet для організації онлайн-занять (синхронний режим навчання). Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом.

9. Політика щодо академічної доброчесності:

Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик

списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням «Положення про академічну доброчесність у ВСП «Класичний фаховий коледж СумДУ».

10. Політика щодо оскарження оцінювання:

Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок оскарження процедури та результатів проведення контрольних заходів врегульований п. 7.5 Положення про організацію освітнього процесу.

11. Відвідування занять.

Для здобувачів фахової передвищої освіти очної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважні причини для неявки необхідно підтверджувати відповідними документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдань на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в онлайн/змішаній формі за погодженням із завідувачем відділення.

12. Політика зарахування результатів неформальної освіти:

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті, регламентується Положенням про порядок визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті.